

Rapport

Datum: 30 september 2005
Rapportnummer: 2005/301

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de officier van justitie te Breda:

de sepotbeslissing in zijn strafzaak heeft gemotiveerd met de sepotcode 02 (onvoldoende wettig en overtuigend bewijs) in plaats van de sepotcode 01 (ten onrechte als verdachte aangemerkt);

zijn verzoek om schadevergoeding heeft afgewezen.

Beoordeling

Algemeen

1. In de ochtend van 31 december 2003 was een groepje jongeren voor het huis van verzoeker vuurwerk aan het afsteken. Omdat zijn zoontje van tweeënehalf jaar erg bang was van de knallen, verzocht verzoeker de jongeren meerdere malen om weg te gaan. Omdat de groep jongeren niet voldeed aan zijn herhaalde verzoeken, werd verzoeker boos. Er volgde een confrontatie tussen verzoeker en één van de jongeren, waarbij deze verzoeker in zijn ogen spoot met pepperspray. Daarna werd verzoeker door de groep aangevallen. Verzoeker deed diezelfde middag aangifte van geweldpleging bij het regionale politiekorps Midden en West Brabant.

2. Op 2 januari 2004 verhoorden enkele ambtenaren van het regionale politiekorps Midden en West Brabant, de betrokken jongeren. Verdachte N. verklaarde aan de politie dat hij in het bezit was van een busje pepperspray. Hij verklaarde dat hij had gezien dat de man die op hem afliep door het dolle was en grommend op hem afliep. N. stopte op dat moment reeds zijn hand in zijn zak om de pepperspray vast te nemen. De man gaf hem een trap onder zijn achterste en maakte een slaande beweging. N. vond het gedrag zodanig bedreigend dat hij besloot de man te sprayen. Hij had dit uit zelfverdediging gedaan, zo verklaarde hij. Daarna had hij zich omgedraaid en was hij weggerend. Toch had de man kans gezien om hem in te halen, had hem aan zijn haren getrokken waardoor N. op de grond was gevallen. Terwijl hij op de grond lag, had de man hem tegen de linkerzijde van zijn hoofd en ter hoogte van zijn middenrif getrapt.

Volgens N. was verzoeker begonnen met het plegen van geweld. Op 6 januari 2004 deed N. aangifte van mishandeling gepleegd door verzoeker. In zijn aangifte meldde N. dat verzoeker opzettelijk en met kracht tegen zijn bil had geschopt; later, nadat hij naar de grond was getrokken, zou verzoeker hem diverse malen met geschoeide voet tegen het hoofd hebben getrapt.

3. K., vriend van N., verklaarde tijdens een verdachtenverhoor op 2 januari 2004 dat hij samen met N. vuurwerk had gekocht dat ze thuis wilden afleveren. Toen ze in de straat

van verzoekers huis kwamen, zagen ze een groepje van vijf jongens die vuurwerk aan het afsteken waren. Terwijl K. en N. stonden toe te kijken, hoorden ze hoe een man uit een raam riep dat als hij nog één knal hoorde, hij de jongens weg zou schoppen.

Even later zag K. dat zijn vriend N. op de grond lag en geschopt werd door de bewoner die had geroepen. K. liep op hen af en schopte de man om zo zijn vriend te bevrijden. De man keerde zich vervolgens tegen hem en sloeg hem ook enkele malen op het bovenlichaam. Toen keerde de groep van vijf jongens zich tegen de man. Ook hing er vlak vóór dat moment plotseling een wolk gas om hen heen. K. wist niet waar de wolk gas vandaan kwam, wel had hij daardoor last van zijn ogen.

Op 6 januari 2004 legde K. een aanvullende verklaring af dat hij het busje pepperspray een maand daarvoor had gekocht en aan zijn vriend N. had doorverkocht.

4. Op 7 januari 2004 werd verzoeker als verdachte gehoord. Hij verklaarde aan twee politieambtenaren van het regionale politiekorps Midden en West Brabant dat hij werd geprovoceerd door het gedrag van één jongen in het bijzonder, waardoor hij in een opwelling besloot om hem een trap onder zijn achterste te geven. Hij deed dit opzettelijk, maar niet met volle kracht, zo liet hij weten.

Als reactie op de trap onder zijn achterste, was de jongen blijven lachen en had hem met een spray in zijn ogen gespoten. Hierdoor voelde verzoeker een bijtende pijn in beide ogen en hield hij beide handen voor zijn ogen. Volgens verzoeker werd hij hierna een aantal malen tegen zijn hoofd geslagen, waartegen hij zich verdedigde door terug te slaan. Hij gaf aan de jongen geraakt te hebben, maar kon zich niet herinneren hoe en hoe vaak. Volgens verzoeker gebeurde dit allemaal in een fractie van een seconde. Hij werd vervolgens door de hele groep jongens belaagd en geslagen en kreeg ook enkele trappen tegen zijn lichaam. Het geweld werd gestopt doordat enkele studenten tussenbeide kwamen. Desondanks werd verzoeker nog eenmaal hard op zijn linkeroog geslagen, waar hij ruim een week later nog last van ondervond. Door de spray had hij ook drie dagen lang rode ogen gehad.

Tijdens het verhoor gaf verzoeker aan dat het hem bevreemde dat hij als verdachte werd verhoord. Hij bevestigde dat hij de jongen een trap onder zijn achterste had gegeven, maar vond dat hij gegeven de omstandigheden niet buiten zijn boekje was gegaan. De trap was als een correctie bedoeld.

5. Op 9 en 26 januari 2004 werden respectievelijk twee getuigen gehoord. Getuige B. verklaarde dat hij had gezien dat verzoeker op de grond lag en door zes personen werd geschopt. Samen met getuige Z. had hij geprobeerd het geweld te doorbreken. Eén van de jongeren had nog met kracht op verzoekers gezicht weten te slaan. Getuige G. verklaarde dat hij het hele incident had waargenomen, vanaf het moment dat verzoeker zijn huis uit was gekomen. G. riep samen met verzoeker dat de jongens moesten weggaan. De

jongens waren verzoeker aan het uitlachen. Hij zag dat verzoeker een jongen een schop onder zijn bil wilde geven. G. verklaarde dat de jongen wilde wegrennen, maar zich plots omdraaide en met een busje vloeistof in het gezicht van verzoeker spoot. Een tweede jongen was volgens G. ook agressief. Samen met een student uit de buurt, hield G. de partijen uit elkaar. Hij beschouwde het hele incident als zinloos geweld. Ten slotte verklaarde getuige S. dat één van de jongens verzoeker hard op zijn gezicht had geslagen.

6. De officier van justitie dagvaardde verzoeker om op 17 juni 2004 ter terechtzitting te verschijnen. Hem werd tenlastegelegd, primair, dat hij op 31 december 2003 een poging had ondernomen om zwaar lichamelijk letsel toe te brengen aan N. doordat hij met opzet meermalen, althans eenmaal, (met kracht) (met geschoeide voet) op/tegen het hoofd en/of het gezicht en/of het middenrif van N. had geschopt of getrapt. Subsidiair werd tenlastegelegd dat hij N. had mishandeld door meermalen, althans eenmaal, (met kracht) (met geschoeide voet) op/tegen het hoofd en/of gezicht en/of middenrif en/of billen en/of lichaam te hebben geschopt of getrapt.

7. Verzoeker diende bij brief van 8 juni 2004 aan de officier van justitie een verweerschrift in. Hij erkende daarin dat hij een zachte schop onder N. zijn achterwerk had gegeven, maar dat er van opzettelijke mishandeling zeker geen sprake was. Hij had niet de bedoeling gehad om N. letsel toe te brengen, alleen wilde hij hem laten schrikken zodat hij en zijn groep zou vertrekken.

Verzoeker schreef voorts dat hij, nadat met pepperspray in zijn ogen was gespoten, tot weinig of niets meer in staat was. Al zijn handelingen op dat moment ontstonden uit paniek en lijfsbehoud. Hij citeerde uit de Voorschriften pilot pepperspray (zie Achtergrond, onder 3.) welke symptomen optreden na gebruik van pepperspray, bestaande uit onder meer een hevige tranenstroom, heftige pijn op de huid, verlies van controle over de motoriek en gevoelens van paniek en desoriëntatie. Verzoeker was door de pepperspray in een enorme paniek geraakt, waarbij hij tegelijkertijd werd aangevallen door een groep van ongeveer zes jongeren. Zijn zelfverdediging voelde op dat moment als een strijd op leven en dood.

Verzoeker schreef verder dat indien hij N. op zijn kaak had geraakt, dit toch zeker was gebeurd nadat hij met pepperspray was belaagd, waardoor zijn handeling niet anders viel te verklaren dan als een handeling uit noodweer. Echter, verzoeker gaf ook aan dat hij na de aanval met pepperspray zo goed als uitgeschakeld was, zodat het onmogelijk was dat hij N. zwaar had mishandeld.

Verzoeker vond ook dat de verklaringen van D. en K. tegenstrijdigheden bevatten, terwijl zij bovendien enkele dagen de tijd hadden gehad om hun verklaringen op elkaar af te stemmen.

8. Bij brief van 5 juli 2004 informeerde de officier van justitie te Breda verzoeker dat hij afzag van verdere vervolging vanwege onvoldoende wettig bewijs.

9. Verzoeker was daarentegen van mening dat hij ten onrechte als verdachte was aangemerkt. Hij schreef in een e-mailbericht op 8 juli 2004 aan het Openbaar Ministerie te Breda dat hij eigenlijk slachtoffer was, maar nu als een misdadiger werd behandeld, die blij zou moeten zijn met een sepot wegens gebrek aan bewijs. Hij gaf aan dat hij zich nu ook slachtoffer voelde van de gang van zaken bij justitie. Hij herhaalde dit standpunt bij e-mailbericht van 6 augustus 2004, waarin hij tevens vroeg om een genoegdoening vanwege de tijd en energie die hij had gestoken in het schrijven van een verweer en het inwinnen van juridisch advies.

10. In een reactie op 6 september 2004 liet de officier van justitie aan verzoeker weten dat een onderzoek had plaatsgevonden naar aanleiding van verzoekers verweer van 8 juni 2004. Uit dat onderzoek was gebleken dat er voldoende wettig bewijs was om verzoeker te vervolgen, maar dat de overtuiging ontbrak om de vervolging door te zetten. Om die reden werd de strafzaak geseponneerd, aldus de officier van justitie.

11. Bij brief van 11 oktober 2004 schreef de heer H. van het Openbaar Ministerie te Breda dat op grond van de verklaringen van N. en K. van 2 januari 2004, alsmede op grond van de aangifte van N. van 31 december 2003, verzoeker destijds terecht werd aangemerkt als degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan het strafbare feit poging tot zware mishandeling voortvloeide.

12. In een verdere reactie op verzoekers e-mailbericht van 8 juli 2004 schreef de heer H. van het Openbaar Ministerie op 11 april 2005 namens de officier van justitie dat het hem speet dat aan verzoeker ten onrechte een dagvaarding was uitgereikt waarin hem poging tot zware mishandeling was tenlastegelegd. Het ware beter geweest het besluit tot niet-vervolgning in een eerder stadium te hebben genomen, aldus H.

I. Ten aanzien van de sepotcode

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de officier van justitie te Breda de sepotbeslissing in zijn strafzaak heeft gemotiveerd met sepotcode 02 (onvoldoende wettig en overtuigend bewijs) in plaats van sepotcode 01 (ten onrechte als verdachte aangemerkt). In de tenlastelegging was aangegeven dat hij primair een poging tot zware mishandeling had ondernomen, subsidiair eenvoudige mishandeling had gepleegd. Hij schreef in zijn brief dat de oorspronkelijke tenlastelegging was gebaseerd op kennelijk leugenachtige en tegenstrijdige verklaringen van N. en K. Uit de aangifte van N. bleek namelijk dat deze eerst zelf met een pepperspray in verzoekers ogen had gespoten, voordat verzoeker hem op zijn hoofd zou hebben geschopt. Verzoeker voerde aan dat iedereen weet dat je door

pepperspray geruime tijd wordt uitgeschakeld.

2.1. De minister van Justitie acht de klacht niet gegrond. Hij baseerde zich daarbij op inlichtingen van het College van procureurs-generaal (hierna: het College). In zijn reactie gaf de minister aan dat het strafdossier tegen verzoeker onvindbaar was; op basis van de gegevens uit het strafdossier tegen N. en K. was echter het volgende gebleken.

Zowel N. als K. hadden verklaard dat verzoeker tegen het hoofd van N. had geschopt terwijl deze op de grond lag. Er was dus sprake van een redelijk vermoeden van schuld (zie artikel 27 Wetboek van Strafvordering) aan een strafbaar feit, namelijk overtreding van artikel 302 in verband met artikel 45 van het Wetboek van Strafrecht (poging tot zware mishandeling). Op basis van verzoekers eigen verklaring en die van N., dat verzoeker tegen N.'s bil had geschopt, was verzoeker terecht verdacht van overtreding van artikel 300 van het Wetboek van Strafrecht (mishandeling). Gelet hierop, was volgens het Openbaar Ministerie verzoeker op 7 januari 2004 terecht als verdachte gehoord.

De minister liet voorts weten dat een sepot met code 01 wordt toegekend, indien een persoon ten onrechte als verdachte is aangemerkt. In de Instructie sepotgronden (zie Achtergrond, onder 2.) is een limitatieve opsomming gegeven wanneer er sprake is van het ten onrechte aanmerken als verdachte. In het geval van verzoeker was van geen van deze situaties sprake. Een sepot op basis van de code 01 was dan ook niet aan de orde, aldus de minister. Verzoeker was op grond van de verklaringen terecht aangemerkt als verdachte terzake poging tot zware mishandeling. Omdat het evenwel nooit duidelijk was geworden óf hij het feit had begaan, werd de zaak geseponeerd op code 02 (onvoldoende bewijs).

Voorts merkte de minister op dat ten aanzien van eenvoudige mishandeling voldoende bewijs voorhanden was, zodat een technisch sepot met code 02 formeel niet aan de orde was. Omdat de mishandeling subsidiair ten laste was gelegd, viel dit onder het sepot code 02. Echter, zo voerde de minister aan, de officier van justitie had ook om opportuniteitsredenen kunnen afzien van vervolging, een dergelijk beleidssepot zou meer recht hebben gedaan aan de feiten. Nu dit echter niet was gebeurd, verkeerde verzoeker volgens de minister in een voordeliger positie omdat het feit van eenvoudige mishandeling nu niet staat opgenomen in de justitiële documentatie.

2.2. Het College merkte voorts op dat de opmerkingen van verzoeker over het gebruik van pepperspray buiten de klachtformulering liggen. Namelijk, nu het feit al niet bewezen kon worden, kwam het Openbaar Ministerie niet meer toe aan de vraag of verzoeker zich met succes had kunnen beroepen op noodweer of noodweerexcès of enige andere strafuitsluitingsgrond.

3. Verzoeker gaf in zijn reactie op het standpunt van de minister aan dat hij zich graag voor een rechter had willen verantwoorden ter zake eenvoudige mishandeling. Echter, primair

was hem poging tot zware mishandeling tenlastegelegd. Volgens verzoeker gaat de minister volledig voorbij aan de kernvraag dat de werking van pepperspray zodanig is dat iemand onmogelijk nog een doelbewuste poging tot zware mishandeling kan begaan na te zijn bespoten met pepperspray. Verzoeker is van mening dat dit strafbare feit daarom nooit in de dagvaarding had mogen staan.

4. In reactie op verzoekers standpunt dat pepperspray iemand volledig uitschakelt, liet de minister weten dat pepperspray in veel gevallen een acute ontstekingsreactie veroorzaakt, zoals intense pijn, branderige ogen en verlies van de controle over de lichaamsmotoriek. Pepperspray werkt echter niet altijd. Om het beoogde effect te sorteren, moet pepperspray vanaf de juiste afstand - drie tot vier meter - worden toegepast en op de ogen worden gericht. Een bril, textiel of handen voor het gezicht kunnen de werking verminderen, aldus de minister. Bovendien heeft de Nederlandse politie ervaren dat sommige verdachten die gesprayed werden alsnog weerstand boden of agressiever werden.

De minister gaf aan dat N. aan de politie had verklaard dat hij verzoeker ongeveer twee seconden met pepperspray in het gezicht had bespoten. Terwijl hij daarna wegrende, waarbij verzoeker achter hem aan kwam, had hij over zijn schouder nogmaals richting verzoeker gespoten. De minister herhaalde voorts zijn standpunt onder 2.1. dat op grond van de verklaringen van N., K. en verzoeker zelf, verzoeker terecht als verdachte van poging zware mishandeling was aangemerkt.

5. Verzoeker gaf in reactie hierop aan dat hij van een afstand van een meter was bespoten met de pepperspray. Hij vroeg zich af hoe het Openbaar Ministerie het op grond van de rammelende verklaringen van twee jongens, die gewapend met pepperspray de straat opgaan, aannemelijk had gevonden dat verzoeker zich schuldig had gemaakt aan zwaar crimineel gedrag. Hij zette vraagtekens bij het functioneren van justitie, nu een slachtoffer van wangedrag op grond van krakkemikkige verklaringen bijna als misdadiger voor een rechter kon worden gebracht.

Beoordeling

6. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Dit betekent onder meer dat een officier van justitie aan een sepotbeslissing de juiste code ofwel grond moet toekennen, die is ingegeven door de relevante feiten en/of omstandigheden.

7. Het onderscheid tussen de sepotcodes 01 en 02 betreft de vraag of een verdachte terecht als zodanig is aangemerkt. Wanneer dat het geval is, maar achteraf wordt vastgesteld dat het onderzoek naar verwachting onvoldoende - aanvullend - bewijs heeft opgeleverd om een veroordeling door de strafrechter te kunnen verkrijgen, dan wordt geseponeerd wegens gebrek aan bewijs (sepotcode 02).

Seopotcode 01 beslaat twee situaties. De eerste betreft de situatie waarin (al dan niet achteraf) moet worden geconstateerd dat er op het moment waarop de betrokkene als verdachte werd aangemerkt, daartoe onvoldoende gronden aanwezig waren.

De tweede situatie is die waarin de betrokkene aanvankelijk op goede gronden werd aangemerkt als verdachte, maar waarin achteraf wordt vastgesteld dat die gronden niet langer de verdenking rechtvaardigen, bijvoorbeeld omdat er een valse aangifte tegen die persoon is gedaan. In deze situatie komt door nader onderzoek het oorspronkelijk vermoeden van schuld dan ook geheel te vervallen (zie Achtergrond, onder 2.).

8. In artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering is vastgelegd dat iemand slechts als verdachte kan worden aangemerkt indien het vermoeden van schuld steunt op specifieke feiten of omstandigheden van het geval, en dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten redelijk is (zie Achtergrond, onder 1.).

8.1. Allereerst is derhalve de vraag aan de orde of verzoeker aanvankelijk terecht als verdachte is aangemerkt.

8.2. Uit de brief van 11 oktober 2004 blijkt dat de officier van justitie het redelijk vermoeden van schuld heeft gebaseerd op de verklaringen van N. en K. van 2 januari 2004, en op de aangifte van N. van 31 december 2003. De Nationale ombudsman merkt hier op dat N. pas op 6 januari 2004 een aangifte had gedaan, terwijl verzoeker zelf op 31 december 2003 aangifte had gedaan. De Nationale ombudsman gaat ervan uit dat hier sprake is van een onjuiste verwijzing.

8.3. De Nationale ombudsman volgt het standpunt van de minister van Justitie dat verzoeker in eerste instantie door de politie terecht als verdachte van poging tot zware mishandeling en van eenvoudige mishandeling is aangemerkt. N. en K. hebben beiden verklaard dat verzoeker N. heeft geschopt terwijl N. op de grond lag, terwijl verzoeker daarnaast zelf had bevestigd dat hij N. in eerste instantie een schop onder zijn bil had gegeven. Daarmee bestond op 7 januari 2004 een redelijk vermoeden van schuld in de zin van artikel 27 lid 1 Sv. Situatie één van sepotcode 01 is dan ook niet aan de orde.

8.4. De tweede situatie van sepotcode 01 is die waarin achteraf wordt vastgesteld dat die gronden niet langer de verdenking rechtvaardigen, bijvoorbeeld omdat er een valse aangifte tegen die persoon is gedaan. De vraag is nu of het redelijk vermoeden van schuld bleef bestaan nadat verzoeker zelf een verklaring had afgelegd tijdens een verdachtenverhoor en nadat enkele getuigen waren verhoord. Nu verzoeker zelf had bevestigd dat hij N. een schop onder zijn bil had gegeven, kon ten aanzien van de eenvoudige mishandeling een redelijk vermoeden van schuld blijven bestaan. Een sepotcode 01 was ten aanzien van het subsidiair tenlastegelegde feit dan ook niet aan de orde.

8.5. Ten aanzien van de poging tot zware mishandeling, merkt de Nationale ombudsman het volgende op. Verzoeker zelf ontkent dat dit heeft plaatsgevonden, omdat hij door de pepperspray was uitgeschakeld. Geen der getuigen bevestigt de verklaringen van N. en K. ten aanzien van poging zware mishandeling. Van de vier getuigen heeft er overigens slechts één het hele incident van aanvang af waargenomen. De drie andere getuigen waren pas aanwezig vanaf het moment dat verzoeker door het groepje jongeren werd aangevallen. Hoewel de Nationale ombudsman het begrijpelijk vindt, dat het voor een slachtoffer van wangedrag moeilijk te aanvaarden is dat hijzelf ook als verdachte wordt aangemerkt, volgt in dit geval uit het enkele weerspreken van de verklaringen van N. en K. niet dat verzoeker ook door het Openbaar Ministerie ten onrechte als verdachte is aangemerkt. Evenmin valt uit het feit dat verzoeker met pepperspray is bespoten met zekerheid af te leiden dat hij niet in staat zou zijn geweest tot enige mogelijk agressieve reactie op het geweld. Pepperspray is namelijk niet altijd effectief, zo blijkt uit onderzoek (zie Achtergrond, onder 3.2.). Het gevolg van de diverse tegenovergestelde verklaringen is dat het Openbaar Ministerie niet over voldoende wettig en overtuigend bewijs beschikt om voor een rechter tot een veroordeling te kunnen komen. De officier van justitie heeft dan ook in overeenstemming met het motiveringsvereiste gehandeld door de sepotbeslissing te motiveren met een sepotcode 02.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van de afwijzing van het verzoek om schadevergoeding

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de officier van justitie te Breda zijn verzoek om genoegdoening en een schadevergoeding heeft afgewezen. Hij had om schadevergoeding verzocht vanwege forse emotionele en immateriële schade die hij had geleden, alsmede vanwege het feit dat hij juridisch advies had moeten inwinnen.

2. De minister van Justitie acht de klacht niet gegrond. Volgens het College was er geen sprake van onrechtmatig handelen jegens verzoeker waaruit aansprakelijkheid voor de gestelde schade voortvloeide. Weliswaar had de officier van justitie de beslissing tot niet-vervolgung pas genomen nadat aan verzoeker eerst een dagvaarding was uitgereikt, maar deze gang van zaken rechtvaardigde geenszins de conclusie dat er sprake was van onzorgvuldig of onbehoorlijk handelen op basis waarvan voor verzoeker een recht op schadevergoeding zou ontstaan.

3. Verzoeker had op 8 juli 2004 zijn klacht ingediend dat hij ten onrechte als verdachte was aangemerkt en naar enige genoegdoening kon fluiten, terwijl hij bij brief van 6 augustus 2004 specifiek om schadevergoeding vroeg. Het Openbaar Ministerie stuurde hem driemaal een reactie, namelijk op 6 september 2004, 11 oktober 2004 en ten laatste op 11 april 2005. Bij brief van 6 september 2004 wees het Openbaar Ministerie de schadeclaim

af. In het laatste bericht deelde het Openbaar Ministerie aan verzoeker mee dat de officier van justitie de beslissing tot niet-vervolgung in een eerder stadium had moeten nemen, zodat aan verzoeker geen dagvaarding had hoeven worden uitgereikt.

Beoordeling

4. In een geval als dit, waarin een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding niet kan worden onderworpen aan het oordeel van de bestuursrechter, is de Nationale ombudsman bevoegd die klacht te onderzoeken en te beoordelen, maar stelt hij zich terughoudend op. In zo'n geval is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

5. Het redelijkheidsvereiste brengt mee dat bestuursorganen voorafgaand aan elk handelen, of dit nu een rechtshandeling of een feitelijke handeling betreft, het belang van het realiseren van een doelstelling moeten afwegen tegen de belangen van de burger. In het licht van het realiseren van de doelstelling mag de uitkomst van die belangenafweging niet onredelijk zijn.

5.1. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het redelijkheidsvereiste mee dat het bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane schade te aanvaarden indien het op goede gronden zijn aansprakelijkheid betwist. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen of betreffende de overige voorwaarden om de schadeclaim toe te wijzen desgewenst aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien de gronden en overwegingen waarop een dergelijke betwisting berust, zo evident onjuist zijn dat het bestuursorgaan in redelijkheid niet tot zijn beslissing had kunnen komen. Alsdan moet de afweging van het belang van het bestuursorgaan bij betwisting van zijn gehoudenheid tot schadevergoeding tegenover het belang van de burger bij schadevergoeding worden geacht in strijd met het redelijkheidsvereiste te hebben plaatsgevonden.

5.2. Gelet op de terughoudende benadering van de Nationale ombudsman in schadevergoedingszaken en gelet op hetgeen hiervóór onder I. is overwogen ten aanzien van verzoekers klacht betreffende de sepotcode, moet worden geoordeeld dat de afwijzing van de schadeclaim niet kan worden geacht te zijn gegeven in strijd met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de officier van justitie te Breda is niet gegrond.

Onderzoek

Op 11 november 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer V. te Tilburg, met een klacht over een gedraging van de officier van justitie te Breda. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tijdens het onderzoek kregen de minister van Justitie en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De minister van Justitie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Aangifte van verzoeker op 31 december 2003.

Proces-verbaal van verhoor van verdachte N. op 2 januari 2004.

Proces-verbaal van verhoor van verdachte K. op 2 januari 2004.

Aangifte van N. tegen verzoeker op 6 januari 2004.

Aanvullende verklaring van K. op 6 januari 2004.

Proces-verbaal van verhoor van verzoeker op 7 januari 2004.

Vier getuigenverklaringen van 9 en 26 januari 2004.

Dagvaarding van verzoeker ter zake zware mishandeling, subsidiair eenvoudige mishandeling.

Verweerschrift van verzoeker op 8 juni 2004.

Intrekking dagvaarding op 15 juni 2004.

Kennisgeving sepot door Openbaar Ministerie op 5 juli 2004.

Reactie van verzoeker op 8 juli 2004.

Aanvullende reactie van verzoeker op 6 augustus 2004.

Reactie per e-mailbericht van parketsecretaris D. namens de officier van justitie op 6 september 2004.

Reactie van het Openbaar Ministerie, de heer H., Unit 2, lokale zorg aan verzoeker op 11 oktober 2004.

Reactie van verzoeker op 20 oktober 2004.

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman op 11 november 2004.

Brief van de adjunct-parketsecretaris, de heer H., Unit 2, lokale zorg, namens de officier van justitie, 11 april 2005.

Reactie van de minister van Justitie op 9 mei 2005, met bijlagen.

Reactie van verzoeker op 23 mei 2005.

Reactie van de minister van Justitie van 15 juli 2005.

Reactie van verzoeker van 22 juli 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid

"1. Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Dit artikel stelt aan de mate van verdenking niet de eis van een "ernstig" vermoeden, maar eist wél dat het vermoeden van schuld (het "gedaan hebben") moet steunen op feiten of omstandigheden en dat dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten "redelijk" dient te zijn, dat wil zeggen "niet enkel in de oogen van den opsporingsambtenaar doch redelijk op zichzelf" (Memorie van Toelichting). Een redelijk

vermoeden alleen op basis van subjectief inzicht is niet voldoende.

2. Sepot door het Openbaar Ministerie

2.1. Ingevolge artikel 167, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering en - in het geval dat een gerechtelijk vooronderzoek heeft plaatsgevonden - ingevolge artikel 242, tweede lid van dat wetboek kan de officier van justitie, (ook) op gronden aan het algemeen belang ontleend, van (verdere) vervolging afzien. In de genoemde artikelen is het opportuniteitsbeginsel vastgelegd.

2.2. Er zijn twee categorieën van sepotgronden, te weten:

- het technisch sepot of haalbaarheidssepot;

de verwachting is dat een vervolging niet tot een veroordeling zal leiden. Hiervan zal onder meer sprake zijn bij het ontbreken van voldoende wettig bewijs, of bij niet-strafbaarheid van daad of dader.

- het beleidssepot of opportuniteitssepot;

hoewel er een gegronde verwachting is dat de zaak, indien zij aan de rechter zou worden voorgelegd, tot een veroordeling zou leiden, wordt toch op niet-technische gronden afgezien van vervolging. Te denken valt aan situaties waarbij sprake is van een gering strafbaar feit, het een oud feit betreft, de verdachte een hoge leeftijd heeft, zijn gezondheidstoestand te wensen overlaat, wanneer hij een "first offender" is, wanneer een wetswijziging in voorbereiding is die de strafbaarheid aan de gedraging ontnemt, enz.

2.3. In de Instructie sepotgronden (1999) van het College van procureurs-generaal zijn onder meer de volgende sepotcodes ontwikkeld:

01-06 Technische sepots

Toelichting

Code 01 (ten onrechte als verdachte vermeld)

Iemand wordt achteraf ten onrechte als verdachte aangemerkt als gevolg van (administratieve) fouten van politie of parket, dan wel omdat op het moment van inboeking nog niet vast stond wie als verdachte moest worden beschouwd, dan wel omdat later blijkt dat de betreffende persoon ten onrechte als verdacht is aangemerkt, bijvoorbeeld na valse aangifte e.d.

Code 02 (onvoldoende bewijs)

Hieronder valt onvoldoende of niet overtuigend bewijs.

3. Pepperspray

3.1. Voorschriften pilot pepperspray, Stcrt. 30 juni 2000, nr. 124, pag. 8

"Bijlage

(...)

1. De normale symptomen optredend na gebruik van pepperspray

De ogen De effecten op de ogen bestaan uit een hevige tranenstroom gepaard gaande met het reflexmatig sluiten van de ogen. De ogen zijn gedurende enige tijd niet meer te openen.

De huid Na gebruik van pepperspray treedt bij de betrokken persoon heftige pijn en een sterk branderig gevoel op de getroffen huid op. De pijn verdwijnt meestal na plusminus 30 minuten.

Luchtwegen Door het middel ontstaat slijmafscheiding in neus en keelholte. Daarnaast kunnen heftige hoestbuien optreden. Soms treedt tijdelijke luchtwegvernauwing op waardoor de diepe ademhaling wordt bemoeilijkt.

Motoriek Het middel leidt tot verlies van controle over de motoriek. Reflexmatig buigt men voorover. Gevoelens van paniek en desoriëntatie zijn daarbij kenmerkend."

3.2. Spray met visie, visie op spray, Afsluitende onderzoeksrapportage van 'Het pepperspray project', juni 2005

"...Conclusies effectiviteit van pepperspray

Het grote voordeel van pepperspray blijft dat het de mogelijkheid biedt een (potentieel) gevaarlijke verdachte zonder ernstige gevolgen op een verantwoorde wijze van een veilige afstand onder controle te krijgen. Naarmate er meer gegevens beschikbaar zijn gekomen over het gebruik van pepperspray, wordt steeds duidelijker dat pepperspray een "gewoon" gewelddadig middel is, in de zin dat het niet altijd effectief is. Nederlandse politieambtenaren geven zelfs aan dat het middel minder goed scoort dan andere gewelddadige middelen als het er om gaat of ze er hun doel mee bereiken. Na de euforie uit de beginperiode blijkt bovendien dat de effectiviteit van het gebruik van pepperspray een dalende trend vertoont, of het nu gaat om het weerloos maken van een verdachte, het verminderen van de agressie van een verdachte of het gemak waarmee een verdachte kan worden aangehouden. Uit de analyses komt naar voren dat vooral gebruik van drugs, mate van ervaring van politieambtenaren, de afstand tussen politieambtenaar en verdachte, etnische achtergrond van de verdachte, gewelddadig gedrag van de verdachte en het al dan niet geven van een waarschuwing van invloed waren op de effectiviteit van pepperspray..."